Žaneta Dvořáková (Praha)

ODBORNÁ STANOVISKA V ODDĚLENÍ ONOMASTIKY ÚJČ AV ČR V ROCE 2021

Oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR, v. v. i., vydalo v roce 2021 celkem 493 odborných stanovisek pro potřeby matrik. To je oproti loňským 296 stanoviskům enormní nárůst. Většina se týkala rodných jmen, pouze 30 stanovisek se vyjadřovalo i k příjmením (např. indické *Bháti*, arabské *Tmar*, francouzské *Lumiere*). Nutno ještě podotknout, že zde uvádíme pouze vyhotovená stanoviska, nezapočítáváme četné dotazy rodičů a matričních úřadů, ani žádosti o jména, na která jsme nakonec po dohodě s klienty stanovisko nevyhotovili, protože by bylo nutně negativní.

Skladbu rodných jmen, na která jsme vystavili odborné stanovisko, dle pohlaví ukazuje následující graf:

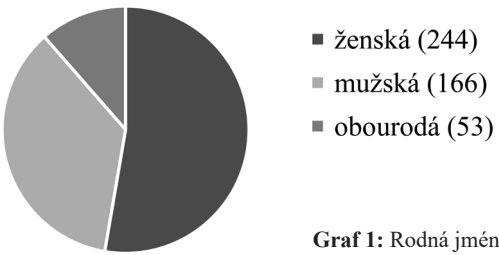

Graf 1: Rodná jména podle pohlaví nositele

Některé žádosti se týkaly cizojazyčných variant jmen, např. polský *Ondrasz*, anglický *Tadeas*, řecká *Revekka* (k *Rebeka*) apod., jiné žádaly pravopisné obměny jmen, které jsou méně obvyklé, např. *Natallia*, *Ysabel*, *Mylan* apod. Někdy se však jednalo o obměny, které nejsou doloženy jako někde skutečně užívané oficiální podoby, proto jsme je k zápisu nemohli doporučit, např. **Rúth* (vzniklo kontaminací podob *Ruth* a *Rút*) nebo **Málie* (patrně pod vlivem jména *Amálie*, existuje pouze podoba *Malie*). Možnosti zápisu některých jmen jsou též omezeny „Nařízením vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy“ (https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-594), např. v litevštině je ženské jméno *Ramunė*, ovšem znak *ė* se musí do češtiny přepsat jako *é*, proto se dívka v českých dokladech musí zapsat jako *Ramuné*. Obdobně *Adrià* je doloženo jako existující mužské rodné jméno, jde o katalánskou podobu latinského jména *Hadrianus*, ovšem *à* se musí v souladu s výše uvedeným nařízením vlády do češtiny přepisovat jako *a*, tedy jako *Adria*, což je však již jiné jméno. Toto nařízení vlády též upravuje zápis jmen z cyrilice, proto žadatelé, kteří získali české státní občanství, mají nové doklady vystavené na jméno v českém přepisu,

nikoli v anglické transkripci, kterou užívali dosud, nás pak žádají o stanoviska, aby si mohli svá jména změnit na svá původní (např. *Vitaliy*, *Oleksiy*, *Yuriy*).

Z evropských jazyků jsme řešili např. albánské *Sokol* (m.) a *Nerenxa* (ž.), arménské *Araxi* (ž.), baskické *Ander* (m.), běloruské *Volha* (ž.), bulharské *Těšo* (m.) a *Ralitsa* (ž.), dánské *Pelle* (m.) a *Laerke* (ž.), estonské *Aiki* (ž.), finské *Pihla* (ž.), francouzské *Naël* (m.) a *Téa* (ž.), bretaňské *Clovis* (m.) a *Annaëlle* (ž.), gruzínské *Mzia* (ž.), irské *Kael* (m.) a *Raegan* (ž.), italské *Montagna* (ž.), maďarské *Eszti* (ž.), nizozemské *Roos* (ž.), portugalské *Freire* (m.), rumunské *Ionel* (m.) a *Marielle* (ž.), řecké *Ianthe* (ž.), skandinávské *Bjorn* (m.), skotské *Brae* (m.), španělské *Adelita* (ž.), velšské *Aeron* (n.) a *Olwen* (ž.) aj.

Z oblasti Blízkého východu pochází např. hebrejské *Racham* (m.) a jidiš *Golda* (ž.), arabské *Adyan* (m.) a *Zahra* (ž.), turecké *Bekir* (m.) a *Sanem* (ž.) či kurdské *Cano* (m.).

Africká jména byla tento rok zastoupena méně často. V několika případech jsme opět museli požádat příslušnou ambasádu o vyjádření, zda se v dané zemi požadované jméno vyskytuje a jedná se o jeho oficiální podobu. Řešili jsme např. svahilské *Zuri* (ž.), jihoafrické *Sizotha* (m.), etiopské *Mikias* (m.), nigérijské *Olamide* (m.), malgašské *Nasanjy* (ž.) z Madagaskaru, keňské *Muthike* (ž.), ghanské *Abena* (ž.) či jména *Nanya* (m.) a *Ifunanya* (ž.) z jazyka kmene Igbo.

Z asijských jazyků pocházejí např. barmské *Myia* (ž.), čínské *Tianyao* (ž.), indické *Lalita* (n.), *Devala* (m.) a *Ahuti* (ž.), japonské *Kaito* (m.) a *Hanami* (ž.), kazašské *Aidar* (m.), kumické jméno z oblasti Dagestánu *Otarkhan* (m.), korejské *Minho* (m.) a *Simdžong* (ž.), mongolské *Sansar* (m.), nepálské *Gurung* (n.), perské *Tiam* (m.) a *Nermina* (ž.), thajské *Praewa* (ž.), tibetské *Marpa* (m.) a *Chökyi* (ž.), vietnamské *Nguyen* (m.) a *Diem* (ž.) nebo např. jméno *Methmi* (ž.) užívané na Šrí Lance.

Z dalších pro nás exotických oblastí můžeme zmínit např. balijské *Komang* (n.), havajské *Kala* (m.), maorské *Kauri* (m.), dále jméno *Vaiana* (ž.) z oblasti Francouzské Polynésie nebo jméno *Xitlalli* (ž.) pocházející z jazyka nahuatl, který patří do skupiny aztéckých jazyků na území Mexika.

Již tradičně se na nás obraceli rodiče, kteří chtěli pojmenovat své dítě domáckou nebo zdrobnělou podobou rodného jména (např. *Anička*, *Marjánka*, *Vašek*, *Honza*, *Bořík*), zákon o matrikách, jménu a příjmení však zápis takových podob neumožňuje. Zapsat naproti tomu lze jména, která u nás sice primárně vnímáme jako neoficiální podoby, ale v jiných (zvl. jihoslovanských) jazycích se jedná o formy oficiální, takto jsme např. napsali kladná stanoviska na ženská jména *Majda* (užíváno ve slovenštině) nebo *Helenka* (oficiální ve slovinštině). Doporučit jsme však již nemohli např. jméno *Baru* pro ženu, protože jako oficiální podoba se vyskytuje jen jako jméno mužské, a to v Indii. Problém s rodem nastal např. i u požadovaného ženského jména **Stinga*, neboť existuje pouze mužské *Sting* a ženské podoby jmen mechanicky k mužským nevytváříme. I v oblasti rodu však někdy dochází k přehodnocování, např. v anglofonní oblasti je jméno *Merlin* považováno spíše

za mužské (je to mimo jiné i jméno známé postavy z rytířských románů o králi Artušovi), ovšem v němčině je toto jméno zaznamenáno též jako ženské, změna rodu je dávána do souvislosti se zakončením *-lin*/*-lyn*, které je u ženských jmen běžné.

Přehodnocování jmen se také velmi výrazně projevuje u jmen původně fiktivních, literárních, která se zvl. v anglofonní oblasti těší popularitě a stávají se oficiálními jmény. Z tohoto důvodu jsme kladně posoudili např. jméno *Trillian*, kterým pojmenoval D. Adams ve svém románu Stopařův průvodce po Galaxii jednu z ženských postav (její celé jméno je *Tricia Marie McMillan*, zkráceně je oslovována jako *Trillian*), dále ženské jméno *Melian*, které vytvořil J. R. R. Tolkien, nebo *Taira*, které M. Mitchellová použila ve svém románu Jih proti Severu pro označení plantáže. Naproti tomu dosud nejsou dostatečně rozšířena a v odborné literatuře doložena jako oficiálně užívaná jména jako **Nasuada* z příběhu Eragon od Ch. Paoliniho, ani **Magráta* z románů T. Pratchetta v překladu J. Kantůrka (v originále se hrdinka jmenuje *Magrat*), navíc i v románu vzniklo rodné jméno *Magráta* chybným zápisem: „Všechno moje neštěstí spočívá v tom, že matka neuměla pořádně psát, pomyslela si Magráta. Pečlivý a milující rodič by jistě napsal Margareta správně. Pak by jí mohli říkat Maggie nebo Peggy, jedním z těch klidných, robustních jmen plných solidní spolehlivosti. Jenže se jménem Magráta toho moc nenaděláte. Znělo spíš jako jméno něčeho, co žije v noře pod břehem řeky a při každé záplavě to vyplaví voda. Už ji napadlo, že si ho změní, ale kdesi hluboko v srdci věděla, že by to nepomohlo. I kdyby se přejmenovala na Chloe nebo Izabel, uvnitř by neustále zůstala Magrátou. Ale bylo by hezké to zkusit. Bylo by hezké nebýt Magrátou, i když třeba jen na pár hodin.“ (T. Pratchett, Čarodějky na cestách, přel. J. Kantůrek, Praha 1998, s. 39–40)

Několik žadatelů chtělo zoficiálnit svou přezdívku (např. **Miřenka*, **Vector*). Vzhledem k tomu, že se nejedná o jinde doložená jména, nemohli jsme jim vyhovět a zápis doporučit. Totéž platí i pro jména, která si žadatelé vymysleli (např. **Volturijána*). Někdy je za tím pouhé neporozumění, např. **Hatikva* je název izraelské hymny, překládá se jako ‚naděje‘, ale nejedná se o rodné jméno (ha- je člen určitý, tikva je ‚naděje‘, jako hebrejské rodné jméno se běžně používá *Tikva*). Jako existující není doloženo ani jméno **Otoman*, jehož výběr zdůvodňoval žadatel takto: „Jméno Otoman považuji za hezké, české a zvukomalebné. V případě pozitivního odborného stanoviska jej bez váhání přijmu za své osobní. Bylo by mi velkou ctí nosit jméno Otoman, jako Čech, vlastenec, hrdý Slovan a milovník českého jazyka.“ Mezi další poněkud bizarní žádosti patřilo mužské jméno **Chieftain* přiznaně podle označení britského tanku, snaha pojmenovat syna rodným jménem **Belmondo* krátce po úmrtí francouzského herce Jean-Paula Belmonda, označit dítě římskou číslovkou *III.*, nebo změnit si jméno a příjmení na *Ježíš Kristus*. Poněkud problematická je i snaha některých žadatelů o oživování staročeských (např. *Oneš*) nebo starých slovanských osobních jmen.

Seznam kladně posouzených rodných jmen v roce 2021

Ženská jména:

Abena, *Adara*, *Adelin*, *Adelita*, *Adyellah*, *Aesha*, *Ahuti*, *Aika*, *Aiki*, *Aima*, *Aitana*, *Alaina*, *Alaya*, *Alcione*, *Amazona*, *Annaëlle*, *Annastasia*, *Antini*, *Antonietta*, *Antuanetta*, *Any*, *Araxi*, *Asmin*, *Atalia*, *Aureline*, *Auri*, *Ave*, *Beatha*, *Beatricie*, *Beth*, *Betka*, *Bibianna*, *Bria*, *Carrol*, *Cataleya*, *Claudetta*, *Dasi*, *Dayane*, *Deanna*, *Deepika*, *Deina*, *Delfi*, *Denaé*, *Deria*, *Diem*, *Diletta*, *Dilyara*, *Dior*, *Dobromysla*, *Ducky*, *Eila*, *Eilee*, *Elain*, *Elaya*, *Elean*, *Elenie*, *Elenor*, *Elía*, *Elianora*, *Ellysia*, *Elvezia*, *Elyn*, *Emely*, *Emilli*, *Emina*, *Emy*, *English*, *Eszti*, *Eurydika*, *Faria*, *Faty*, *Fidelina-Rosa*, *Gail*, *Galaxy*, *Golda*, *Haley*, *Han*, *Hanami*, *Harika*, *Hart*, *Hazel*, *Helenka*, *Chökyi*, *Ianthe*, *Ifunanya*, *Immacolata*, *Irenie*, *Isla*, *Issabel*, *Jani*, *Jess*, *Jilian*, *Jonna*, *Josiane*, *Kala*, *Kamilya*, *Keana*, *Ladomira*, *Laerke*, *Laurel*, *Lauriana*, *Leanka*, *Leilla*, *Leith*, *Lennox*, *Leny*, *Lesya*, *Letticie*, *Letty*, *Lettycia*, *Lety*, *Lexa*, *Leyi*, *Liberty*, *Lilac*, *Lilianne*, *Lillia*, *Lillianne*, *Lillyan*, *Lima*, *Livienne*, *Lluna*, *Lorianna*, *Lorien*, *Luthando*, *Lyanna*, *Lyla*, *Lyudmila*, *Maddalena*, *Maddi*, *Maila*, *Majda*, *Malie*, *Malla*, *Maral*, *Marielle*, *Marinel*, *Meadow*, *Meja*, *Melian*, *Melinka*, *Mellanie*, *Melly*, *Melonie*, *Mera*, *Merlyn*, *Methmi*, *Mirai*, *Mirra*, *Miya*, *Moni*, *Montagna*, *Muthike*, *Myia*, *Mzia*, *Nadezda*, *Nadiya*, *Naia*, *Naivelin*, *Naleya*, *Nany*, *Narya*, *Nasanjy*, *Nasua*, *Natallia*, *Nataniell*, *Naya*, *Nazan*, *Nazli*, *Nemia*, *Nerenxa*, *Neri*, *Nermina*, *Nicci*, *Niculina*, *Nomvula*, *Nuray*, *Nuria*, *Olessia*, *Olivera*, *Olwen*, *Paisija*, *Pihla*, *Praewa*, *Primavera*, *Raegan*, *Raifa*, *Ralitsa*, *Ramuné*, *Rania*, *Renesmee*, *Revekka*, *Roni*, *Roos*, *Rosy*, *Roxanne*, *Roxolana*, *Rozali*, *Rufina*, *Sanem*, *Sayaka*, *Senami*, *Shammi*, *Shayli*, *Shinja*, *Simdžong*, *Siria*, *Sisa*, *Skyla*, *Solaris*, *Sophora*, *Soria*, *Stanika*, *Stelly*, *Sumitra*, *Syuzanna*, *Šoša*, *Taira*, *Tanisha*, *Téa*, *Tetiana*, *Therezia*, *Tianyao*, *Torie*, *Trillian*, *Trinna*, *Vaani*, *Vaiana*, *Valeri*, *Vallerie*, *Viktorie-Lia*, *Viky*, *Volha*, *Wendula*, *Xanthe*, *Xitlalli*, *Ysabel*, *Zahra*, *Zavi*, *Ziara*, *Zoella*, *Zoria*, *Zoryana*, *Zuri*

Mužská jména:

Abdul-Hakeem, *Adam-Raza*, *Adegboyega*, *Adei*, *Adrik*, *Advik*, *Adyan*, *Aidar*, *Alaric*, *Aliksandr*, *Altai*, *Ander*, *Andrey*, *Arbër*, *Arindam*, *Atum*, *Ayaz*, *Bekir*, *Bello*, *Beren*, *Bháskara*, *Biniyam*, *Bjorn*, *Bodhi*, *Brady*, *Brae*, *Bujtur*, *Caden*, *Cano*, *Carmine*, *Clovis*, *Darijan*, *Demir*, *Derick*, *Dev*, *Devala*, *Deverell*, *Dion*, *Doržo*, *Drakpa*, *Ebu*, *Edmon*, *El*, *Elio*, *Elion*, *Eliott*, *Elon*, *Eslam*, *Ezio*, *Fayez*, *Fénix*, *Filho*, *Flo*, *Floki*, *Fox*, *Freire*, *Frido*, *Griffin*, *Henoch*, *Hertwig*, *Hwigyum*, *Ikaia*, *Ilbek*, *Illya*, *Ionel*, *Jaden*, *Jarovít*, *Jasan*, *Jechezkel*, *Jen*, *Kael*, *Kaito*, *Kala*, *Kallen*, *Kauri*, *Kayembe*, *Kayra*, *Kees*, *Kenyon*, *Kilien*, *Kinley*, *Kylian*, *Lavi*, *Ledian*, *Lemmy*, *Lloyd*, *Logi*, *Lubuto*, *Lyan*, *Lyon*, *Maisur*, *Malvin*, *Mapalo*, *Marciano*, *Marpa*, *Mars*, *Marsiano*, *Matia*, *Medan*, *Mikail*, *Mikias*, *Miko*, *Minas*, *Minho*, *Mirlind*, *Mykolaj*, *Mylan*, *Nael*, *Nanya*, *Nathen*, *Nazariy*, *Nexhat*, *Nguyen*, *Niam*, *Nika*, *Ohňan*, *Olamide*,

Oleksiy, *Óliver*, *Olivio*, *Ondrasz*, *Oneš*, *Orhun*, *Otarkhan*, *Otis*, *Pelle*, *Quintus*, *Raheem*, *Racham*, *Raymon*, *Rox*, *Salvián*, *Sansar*, *Savaš*, *Savier*, *Shahmeer*, *Shakeel*, *Singh*, *Sizotha*, *Sokol*, *Tadeas*, *Talay*, *Tas*, *Teoman*, *Těšo*, *Theoden*, *Tiam*, *Tilemachos*, *Timeo*, *Timofei*, *Tono*, *Trey*, *Tushigt*, *Vernon*, *Victorin*, *Vilem*, *Vitaliy*, *Waylon*, *Wilem*, *Wiley*, *Wiliam*, *Woodrow*, *Yuriy*, *Zayden*, *Zayvian*, *Zion*

Obourodá (genderově neutrální) jména:

Abia, *Aden*, *Adria*, *Aeron*, *Alden*, *Alis*, *An*, *Angelus*, *Anri*, *Arian*, *Ariel*, *Arlie*, *Aseda*, *Auri*, *Avi*, *Bao*, *Bernie*, *Dean*, *Doan*, *Eliza*, *Elvy*, *Finley*, *Freddie*, *Fu*, *Gurung*, *Indy*, *Kaja*, *Kalli*, *Komang*, *Kristyan*, *Lalita*, *Marcell*, *Martine*, *Merlin*, *Michele*, *Mirai*, *Ollie*, *Omobolanle*, *Pavla*, *Rain*, *Rory*, *Sayge*, *Seraf*, *Shamsi*, *Tata*, *Teegan*, *Teri*, *Theo*, *Tove*, *Vlada*, *Win*, *Wynn*, *Yuri*

Příspěvek vznikl s podporou dlouhodobého koncepčního rozvoje Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., RVO: 68378092.

Žaneta Dvořáková
z.dvorakova@ujc.cas.cz
odd. onomastiky
Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
Valentinská 1
116 46 Praha 1